

جایزه ادبیات معاصر

The Best of the Wind

Hannah Arendt

Harcourt Inc., 1978

نیلیتہ نسخیہ

۱۴۰۲ راجا

حیات ذهن

(متن کامل)

کتاب کا محتوا کے عینکی انتہام نہیں دهد
اصل میں پس پر کوئی اندازہ زمانی کے با
خوبی خود پر بھروسی بردا از بین کسی فاصلہ تغیر نہ است۔
کاتر

هانا آرنٹ

ترجمہ مسعود علیا

تو یہ کتاب اپنے ایجاد کی طبقہ میں شود و میں یہند کہ یہیج نہیں داند
الفلاطون، برد سیاسی
* * *

تہذیب آنکہ

نہ کہ تابع

لیلہ عیضہ نصیرت

(متن نسخیہ)

۹۷- ب ایم

۰۹۹۰۰۳۶۷۵۷

۱۴۰۲

علیشمہ ب ایم

تہذیب نصیرتہ ب ایم ب ایم

۰۹۹۰۰۳۶۷۵۷ - ۰۹۹۰۰۳۶۷۵۸ - ۰۹۹۰۰۳۶۷۵۹ - ۰۹۹۰۰۳۶۷۶۰ : نیلیتہ

ISBN: ۹۷۸-۰۹۹۰۰۳۶۷۵۷-۰

۱. اراده و عصر مدرن... لهجه‌منهای تاریخی و رئیشه‌های ادبیات ایرانی ۷
 ۲. مهم‌ترین محتوای فرمایشی با اراده در فلسفه اینکه فرد و انسان را بیان کند ۲۳۹
 ۳. حسنه امروز... بحث‌شناسی سه جهتی درباره افای اینکه ۲۵۱
 ۴. تصادم تفکر و اراده: حال و هوای فعالیت‌پذیر انسانی ۲۵۷
 ۵. راه حل هگل: فلسفه خارجی ۲۶۴
 ۶. داداشت‌ها ۲۸۲

فهرست

۷۸۷. کشف ظیور ادمی
۱۱. پیشگفتار مترجم ۸۹۱
۱۳. یادداشت ویراستار انگلیسی ۹۰۷
۱۹. درآمد ۹۲۷
۳۸. یادداشت‌ها ۹۴۷
۴۱. ۱. نمود ۹۴۷
۴۱. ۱. سرشت پدیداری جهان ۹۴۷
۴۷. ۲. بود (حقیقی) و نمود (صرف): نظریه دو جهان ۹۴۷
۵۱. ۳. وارونه شدن سلسله مراتب متافیزیکی: ارزش سطح ۹۴۷
۵۷. ۴. بدن و نفس؛ نفس و ذهن ۹۴۷
۶۶. ۵. نمود و صورت ظاهر ۹۴۷
۷۰. ۶. منِ اندیشنده و خود: کانت ۹۴۷
۷۷. ۷. واقعیت و منِ اندیشنده: شک دکارتی و حس مشترک ۹۴۷
۸۸. ۸. علم و حس مشترک؛ تمایز نهادن کانت میان دریافت و عقل: حقیقت و معنا ۹۴۷
۱۰۴. ۹. نفع راهنمایی از علم ۹۴۷

۳۳۸	۲. اراده و عصر مدرن
۳۴۳	۳. مهم‌ترین مخالفتها با اراده در فلسفه بعد از قرون وسطی
۳۵۰	۴. مسئله امر نو
۳۵۷	۵. تصادم تفکر و اراده: حال و هوای فعالیت‌های ذهنی
۳۶۴	۶. راه حل هگل: فلسفه تاریخ
۳۸۰	یادداشت‌ها
۳۸۷	۲. کشف ضمیر آدمی
۳۸۷	۷. قوه انتخاب: پروآیرسیس، پیش‌درآمد اراده
۳۹۸	۸. پولس رسول و عجز اراده
۴۱۱	۹. اپیکتتوس و قدرت مطلق اراده
۴۲۶	۱۰. اوگوستین، اولین فیلسوف اراده
۴۶۱	یادداشت‌ها
۴۶۷	۳. اراده و خرد
۴۶۷	۱۱. تماس آکویناس و تقدم خرد
۴۸۳	۱۲. دانز اسکوتوس و تقدم اراده
۵۱۳	یادداشت‌ها
۵۱۹	۴. نتایج
۵۱۹	۱۳. ایدئالیسم آلمانی و «پل رنگین‌کمان مفاهیم»
۵۳۱	۱۴. نفی اراده به نزد نیچه
۵۴۹	۱۵. اراده معطوف به اراده نکردن به نزد هایدگر
۵۸۰	۱۶. مغای اختیار و نظم جدید اعصار
۶۱۱	یادداشت‌ها
۶۱۷	نمایه

۱۰۹	۲. فعالیت‌های ذهنی در جهانی از نمودها
۱۰۹	۹. دیدارناپذیری و کناره‌گیری
۱۲۴	۱۰. نبرد داخلی بین تفکر و حس مشترک
۱۴۰	۱۱. تفکر و عمل: ناظران
۱۴۸	۱۲. زبان و استعاره
۱۶۴	۱۳. استعاره و آنچه ناگفتنی است
۱۸۵	یادداشت‌ها
۱۹۵	۳. چه چیزی ما را به تفکر و اراده دارد؟
۱۹۵	۱۴. مفروضات پیشافلسفی فلسفه یونانی
۲۱۲	۱۵. پاسخ افلاطون و پژواک‌های آن
۲۲۵	۱۶. پاسخ رومی
۲۴۶	۱۷. پاسخ سقراط
۲۶۵	۱۸. دو- تن- در- یک- تن
۲۸۴	یادداشت‌ها
۲۹۱	۴. هنگامی که تفکر می‌کنیم، کجا هستیم؟
۲۹۱	۱۹. «گاهی می‌اندیشم و گاهی هستم» (والری): ناکجا
۲۹۸	۲۰. شکاف میان گذشته و آینده: اکنون پایدار
۳۱۲	۲۱. پی‌نوشت
۳۱۷	یادداشت‌ها
۳۲۱	جلد دوم: اراده
۳۲۱	درآمد
۳۲۷	۱. فیلسوفان و اراده
۳۲۷	۱. زمان و فعالیت‌های ذهنی

باله رئیسه، سلسله پیشگفتارها و معرفه زبانه‌ی عالمگردان از تاریخ
نفسان (۱۹۷۴)، روله‌ی فلسفه عوامل در شغل ایجاد شده باید باشد که می‌تواند این را
تسانیده، تبلیغ و معرفه کند، اینکه می‌تواند بزرگ‌ترین بخش از تاریخ را برای
ولمکه به کامپیوتر نبایسته باشد آنکه فلسفه خود را پوشیده باشد تا
فلسفه پوشیده باشد (۱۹۷۵)، اینکه این فلسفه را معرفه کند و می‌تواند از تاریخ
فلسفه این را پوشیده باشد، دستیابی (۱۹۷۶) این فلسفه را پوشیده باشد از تاریخ
فلسفه این را پوشیده باشد، دستیابی (۱۹۷۷) این فلسفه را پوشیده باشد از تاریخ
فلسفه این را پوشیده باشد، دستیابی (۱۹۷۸) این فلسفه را پوشیده باشد از تاریخ
فلسفه این را پوشیده باشد، دستیابی (۱۹۷۹) این فلسفه را پوشیده باشد از تاریخ

پیشگفتار مترجم

در یادداشت کوتاهی که ترجمه‌فارسی وضع بشر با آن آغاز شده است،^۱ اشاره کرده‌ام به جای خالی ترجمه‌کتابی دیگر از آرنت به نام حیات ذهن که بسیاری آن را اپسین اثر فلسفی مهم او می‌دانند. خوشحالم که اکنون تو انسجام با ترجمه‌کتاب او این غیاب را به حضور درآورم و امکان مواجهه خوانندگان بیشتری را با این اثر فراهم کنم.

آرنت طرح حیات ذهن را در قالب سه جلد ریخت: «تفکر»، «ازاده» و «داوری» - سه جلوه مهم حیات ذهن که، به تعبیر الیزابت یانگ-برونل، «جمهوری ذهن» را تشکیل می‌دهند. متأسفانه، مرگ آرنت در سال ۱۹۷۵، مجال اتمام این طرح را از او گرفت. آرنت در این هنگام دو جلد نخست را به پایان رسانده بود (که پس از مرگش در سال ۱۹۷۸ به طبع رسیدند)، ولی از جلد سوم چیزی جز یادداشت‌هایی در کار نبود. گفته‌اند که «درست پس از مرگ آرنت»، نخستین صفحه جلد سوم «در ماشین تحریر او یافت شد، که فقط حاوی عنوان نوشته و دو سرلوحه از سیسرون و گوته بود».^۲ با این حال در جلد‌های اول و دوم کتاب اشاره‌هایی به داوری هست که با عنایت به آن‌ها

۱. هانا آرنت، وضع بشر، ترجمه مسعود علیا، تهران، انتشارات فقنو، ۱۳۹۰.

۲. لی بردشا، فلسفه سیاسی هانا آرنت، ترجمه خشایار دیهیمی، تهران، انتشارات طرح نو، ۱۳۸۰، ص

- ۱۰۸. الیزابت های ذهنی در جمهوری از تحریرهای این نویسنده به عدد ۱۵۰، ۱۹۷۶
- ۱۰۹. «طبله‌نامه‌ی ایشان»، کتاب فلسفه‌ی ایشان، ایالات متحده آمریکا، ۱۹۷۷
- ۱۱۰. تیره داجلی، بین تکرر و جزو، منطق...، هنر، معاصر، ۱۹۷۷
- ۱۱۱. تکرری بعضاً و مثلاً کتاب راهنمای راهنمایی، ایالات متحده آمریکا، ۱۹۷۷
- ۱۱۲. زیان و استعلام...، خوییل، مفسله‌ی راهنمایی، ایالات متحده آمریکا، ۱۹۷۷
- ۱۱۳. استماره و آنچه تاگفتی است...، لهستان، ۱۹۷۷
- ۱۱۴. پادشاه...، لهستان، ۱۹۷۷
- ۱۱۵. آدمیتی سنته، لهستان، ۱۹۷۷
- ۱۱۶. چیزی مادرانه همچنانی همچوی می‌باشد...، بـ بلطفتـه، ۱۹۷۷
- ۱۱۷. مفروضات پیش‌افکاری فلسفه‌ی بـ هـ مـ رـ اـ مـ، سـ اـ بـ ۱۹۷۷
- ۱۱۸. باسخ ایالاتـون و زنـوا کـمـاءـلـهـ لـلـصـهـتـ بـ بـ، بـ سـ مـ ۱۹۷۷
- ۱۱۹. باسخ رومن...، هـ مـ اـ بـ مـ ۱۹۷۷
- ۱۲۰. باسخ مـسـلـیـهـ نـیـاـنـ مـتـسـهـ ۱۹۷۷
- ۱۲۱. باسخ صـفـراـطـ...، لهستان، ۱۹۷۷
- ۱۲۲. دـوـ تـرـ دـرـ بـ کـ تـ...، لهستان، ۱۹۷۷
- ۱۲۳. پـادـخـاستـهـ...، لهستان، ۱۹۷۷
- ۱۲۴. گـاتـسـ کـهـ تـکـرـ مـیـ کـنـیـمـ، کـوـجاـ هـمـلـهـ لـفـقـهـ، بـ سـمـجـمـسـاـنـ ۱۹۷۷
- ۱۲۵. گـاتـسـ مـیـ اـنـدـیـشـ وـ گـامـوـ، هـسـنـهـ اوـلـرـیـهـ اـنـدـاشـتـسـهـ ۱۹۷۷
- ۱۲۶. شـکـافـ مـیـانـ گـذـشـهـ وـ اـشـدـهـ اـکـونـ پـایـدـلـهـ...، لهستان، ۱۹۷۷
- ۱۲۷. بـ بـ نـوـشتـ «بـیـهـ لـفـهـ نـ لـمـحـ نـیـتـهـ»، نـیـاـنـ مـیـسـیـلـیـاـ ۱۹۷۷
- ۱۲۸. پـادـخـاستـهـ...، لهستان، ۱۹۷۷
- ۱۲۹. بـ دـیـلـهـ بـ بـ شـنـنـ ۲۵ـ مـیـلـیـلـهـ بـ فـلـعـهـ، ۱۹۷۷
- ۱۳۰. جـلـدـ ۲ـ لـفـهـ بـ لـفـهـ بـ لـیـتـهـ اـ لـفـهـ، ۱۹۷۷
- ۱۳۱. لـهـتـسـهـ ۱۹۷۷
- ۱۳۲. ۱. فـلـسـفـانـ وـ اـزـادـهـ...، ۱۹۷۷
- ۱۳۳. ۲. زـمانـ وـ قـالـیـتـهـایـ ذـهـنـیـ...، ۱۹۷۷

می‌توان تا حدودی از چند و چون این مفهوم نزد او باخبر شد. در عین حال، چنان‌که اشاره کرده‌اند، کتاب دیگری از آرنت به نام درسگفتارهایی درباره فلسفه سیاسی کانت^۱ به اعتباری و تا حدودی در حکم جلد سوم حیات ذهن است. حیات ذهن و وضع بشر دو اثر فلسفی تر آرنت محسوب می‌شوند که هر کدام عمدتاً با وجهی از مسئله نظر و عمل سروکار دارند. اگر در وضع بشر دغدغه آرنت کاوش در زندگی وقف عمل (vita activa) است، در حیات ذهن به حیطه نظر و قوای ذهن می‌پردازد و در این میان کار را با کاوش در قوه تفکر آغاز می‌کند و سپس به سراغ اراده می‌رود.

جلد دوم حیات ذهن دو پیوست دارد که به دلایلی از ترجمه آن‌ها صرف‌نظر کرده‌اند. پیوست اول، پی‌گفتار ویراستار انگلیسی کتاب است که عمدتاً نکاتی را درباره چگونگی تدوین و ویرایش کتاب آرنت بیان می‌کند. از آن‌جا که این نکات احتمالاً برای محدودی از خوانندگان گیرایی دارد، ضرورتی برای ترجمه پی‌گفتار و افزودن بر حجم کتاب احساس نکرد. پیوست دوم قطعاتی برگزیده از درسگفتارهایی درباره فلسفه سیاسی کانت است، که از ترجمه آن‌ها نیز چشم پوشیده‌انم، زیرا در نظر دارم این کتاب آرنت را نیز به فارسی برگردانم تا به این ترتیب در آینده‌ای نه‌چندان دور ترجمه کل این متن نیز در اختیار مخاطب فارسی‌زبان قرار گیرد.

واپسین نکته‌ای که باید به آن اشاره کنم این است که آرنت در ترجمه انگلیسی عبارت‌ها و جملات پرشمار یونانی، لاتین و آلمانی‌ای که در کتابش اورده، گاه چندان در بند لفظ نبوده و برحسب مشرب و شیوه خودش برگردانی از آن‌ها به دست داده که بیشتر ناظر به مضمون است. من در ترجمه فارسی عمدتاً به شیوه آرنت پای بند بوده‌ام و تنها در مواردی سعی کرده‌ام با آوردن افزوذهایی داخل قلاب، ترجمه‌ای نزدیک‌تر به اصل جملات و عبارات را نیز در اختیار خواننده بگذارم.

یادداشت ویراستار انگلیسی

به عنوان کسی که دوست و وصی آثار آرنت بوده است، توفيق آن را داشته‌ام که مقدمات انتشار حیات ذهن را فراهم کنم. در سال ۱۹۷۳ تفکر [جلد اول کتاب] به شکلی موجزتر [از آنچه اکنون می‌خوانید] در قالب درسگفتارهای گیفورد^۱ در دانشگاه آبردین،^۲ در اختیار مخاطبان قرار گرفت و در سال ۱۹۷۴ نیز بخش اول از اده [جلد دوم کتاب] به همین روال به سمع مخاطبان رسید. در سال‌های ۱۹۷۴-۵ و ۱۹۷۵ هم تفکر و هم اراده در قالب درسگفتارهایی در مدرسهٔ جدید پژوهش اجتماعی واقع در نیویورک، باز هم به شکلی موجزتر در اختیار مخاطبان قرار گرفت. تاریخچه این اثر و آماده‌سازی آن برای انتشار در مؤخره ویراستار که در انتهای جلد دوم آمده است نقل خواهد شد. جلد دوم مشتمل بر پیوستی است درباره داوری که برگرفته از درسگفتاری است درباره فلسفه سیاسی کانت که در سال ۱۹۷۰ در مدرسهٔ جدید پژوهش اجتماعی ایراد شد.

به نیابت از هانا آرنت مراتب سپاسم را به پروفسور آرچیبالد ورنهم^۳ و پروفسور رابرت کراس،^۴ استادان دانشگاه آبردین، و نیز خانم ورنهم و خانم کراس بابت مرحمت و مهمان‌نوازی‌شان در ایامی که او برای ایراد

1. Gifford Lectures 2. University of Aberdeen 3. Archibald Wernham

4. Robert Cross